

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра лісового господарства

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Програма і методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності Н4 Лісове господарс-
тво

УДК 378.147.091.33:630(07)

Ухвалено
Науково-методичною комісією Білоцерківського національного аграрного університету
(Протокол № 8 від 12.03.2026 р.)

Укладачі: **Хрик В.М.**, д-р пед. наук, професор
Левандовська С.М., канд. біол. наук, доцент
Лозінська Т.П., канд. с.-г. наук, доцент
Масальський В.П., канд. біол. наук, доцент
Кімейчук І.В., старший викладач
Пенькова С.В., д-р філософії, асистентка
Ситник О.С., канд. с.-г. наук, асистент
Соколенко К.І., канд. тех. наук, асистент
Шита О.П., д-р філософії, асистентка

Переддипломна практика: програма і методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності Н4 Лісове господарство / В.М. Хрик, С.М. Левандовська, Т.П. Лозінська, В.П. Масальський, І.В. Кімейчук, С.В. Пенькова, О.С. Ситник, К.І. Соколенко, О.П. Шита. Біла Церква, 2026. 37 с.

Викладено загальні положення та зміст переддипломної практики. Здобувачі мають отримати ряд професійних навичок, знань і умінь в умовах виробництва згідно з вимогами освітньо-професійної програми з метою якісної підготовки кваліфікаційної бакалаврської роботи.

Рецензенти: Голик В.В., головний лісопатолог ДСЛП «Київлісозахист»;
Горновська С.В., канд. с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва та цифрових технологій в агрономії Білоцерківського національного аграрного університету.

© БНАУ, 2026

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Загальні вимоги до написання та оформлення звіту з переддипломної практики	5
2. Організація проходження переддипломної практики.....	7
3. Рекомендована структура звіту з переддипломної практики.....	9
4. Пояснення до виконання та написання звіту з переддипломної практики.....	10
5. Компетенції, якими повинен оволодіти здобувач в процесі проходження переддипломної практики	25
6. Звітність та критерії оцінювання рівня знань та вмінь здобувачів за результатами проходження переддипломної практики.....	27
7. Пам'ятка здобувачу вищої освіти, який знаходиться на переддипломній практиці.....	29
Список рекомендованої літератури.....	32
Додатки.....	35

ВСТУП

Перед лісовим господарством України постає комплексне завдання зі створення та вирощування високопродуктивних і біологічно стійких лісових насаджень. Поряд із формуванням господарсько цінних деревостанів важливим напрямом є закладення декоративних і захисних паркових насаджень та облаштування рекреаційних територій, спрямованих на поліпшення екологічного стану регіонів і держави загалом. Ефективне виконання цих завдань неможливе без розвитку лісокультурної справи, що включає заготівлю якісного насіння, застосування науково обґрунтованих технологій вирощування садивного матеріалу та створення штучних насаджень із заданими господарськими та екологічними властивостями.

Професійне виконання виробничих процесів є складовою компетентності інженера лісового господарства, тому здобувачі бакалаврату мають опанувати необхідні теоретичні знання та практичні вміння. Важливим етапом підготовки є переддипломна практика, під час якої студенти закріплюють знання, формують практичні навички, ознайомлюються зі специфікою роботи лісогосподарського підприємства та збирають польові матеріали для кваліфікаційної роботи.

Важливу роль у формуванні професійних компетентностей майбутнього фахівця відіграє переддипломна практика. Поєднання теоретичного навчання з виробничою діяльністю забезпечує здобувачам можливість безпосередньо ознайомитися з сучасними технологіями лісогосподарського виробництва, його організаційною структурою, технічними засобами та особливостями функціонування виробничих колективів. У ході практики студент також повинен здійснити збирання матеріалів, необхідних для дипломного проєктування, та за можливості, долучитися до розв'язання актуальних фахових завдань, що постають перед лісокультурним виробництвом.

Якісне виконання програми переддипломної практики є ключовою умовою успішної підготовки кваліфікаційної роботи. Воно забезпечує здобувачу первинний виробничий досвід, формує практичні навички застосування теоретичних знань та дає можливість зібрати необхідний аналітичний, картографічний і польовий матеріал. Отримані результати слугують основою для своєчасної підготовки, коректного оформлення та успішного захисту кваліфікаційної роботи.

За підсумками практики здобувач складає звіт, у якому висвітлює основні напрями діяльності лісогосподарського підприємства, аналізує організаційні та виробничі процеси та формує узагальнені висновки щодо ефективності господарювання. Окрім цього, він повинен узагальнити визначені керівником польові та камеральні матеріали для подальшого виконання дипломного проєкту. Усі роботи виконуються відповідно до затвердженого графіка проходження практики.

Крім звіту, здобувач подає на кафедру лісового господарства належно оформлений «Щоденник переддипломної практики». Він містить вимоги щодо заповнення, засвідчує фактичне виконання завдань і слугує підставою для підсумкового оцінювання результатів практики.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт з переддипломної практики є ключовою складовою підсумкової документації, оскільки саме він демонструє рівень професійної підготовки здобувача, його здатність до аналітичного мислення, узагальнення матеріалу та формування власних висновків щодо діяльності підприємства в галузі лісового господарства. Зміст звіту має відображати глибину опрацювання програмних питань, уміння логічно, послідовно й аргументовано викладати результати спостережень і аналізу виробничих процесів.

Вступ звіту містить визначення мети переддипломної практики та коротку характеристику основних напрямів розвитку лісового господарства в регіоні проходження практики. У цьому розділі доцільно звернути увагу на:

- сучасний стан лісового фонду регіону;
- тенденції у лісовідтворювальних процесах;
- рівень їх ефективності та актуальні проблеми;
- особливості ведення лісового господарства в природно-географічних умовах бази практики.

Для висвітлення цих питань здобувач може використовувати дані вступної частини *«Проекту організації і розвитку лісового господарства»* відповідного господарства, а також сучасні фахові публікації та навчальну літературу, у яких розглядаються питання лісівництва, лісової політики та екологічних аспектів розвитку галузі.

Переддипломна практика може проводитися як на базі лісогосподарських, лісопромислових і природоохоронних підприємств, так і в університеті – у межах виконання науково-дослідних, держбюджетних або госпдоговірних тем на базі навчально-дослідного лісового господарства Білоцерківського національного аграрного університету. Важливим її результатом є збирання польових матеріалів і виробничих даних, необхідних для підготовки кваліфікаційної роботи.

Текстова частина звіту з переддипломної практики повинна містити: титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину з викладенням загальних і спеціальних розділів, характеристику виконаних робіт, список використаних джерел, додатки та ілюстративний матеріал.

Титульна сторінка оформлюється згідно з установленим зразком (додаток 1) та включається до загальної нумерації сторінок, однак номер на ній не проставляється.

Звіт подається у друкованому вигляді українською мовою на аркушах формату А4 (210×297 мм), виконаний засобами текстового редактора MS Word:

- шрифт – Times New Roman, 14 pt;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: верхнє й нижнє – 20 мм, праве – 30 мм, лівє – не менше 10 мм;
- абзацний відступ – 1,25.

Усі сторінки, крім титульної, нумеруються у верхньому правому куті арабськими цифрами без крапки.

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами по центру сторінки.

Заголовки підрозділів подаються малими літерами (крім першої великої), з абзацного відступу.

У заголовках крапка не ставиться.

Якщо заголовок містить два речення – вони розділяються крапкою.

Відстань між заголовком і текстом становить 2–3 міжрядкових інтервали.

Кожен розділ починається з нової сторінки.

Підрозділи можуть починатися з будь якого місця сторінки, однак назва підрозділу та його текст не повинні бути рознесені на різні сторінки.

Розділи мають наскрізну нумерацію в межах усього звіту та позначаються словом **РОЗДІЛ** і номером без крапки.

Підрозділи нумеруються у межах розділу: 1.1., 1.2., 1.3.

Після номера ставиться крапка, після чого у тому ж рядку подається заголовок.

До **ілюстративного матеріалу** належать: рисунки, графіки, схеми, фотографії, карти.

Ілюстрації розміщують після першої згадки в тексті. Усі ілюстрації, крім таблиць, позначаються словом «Рис.» і нумеруються в межах розділу (наприклад, Рис. 2.3.). Рис. 2.3. **Назва рисунку.**

Під ілюстрацією подається її назва та за потреби пояснювальний текст.

Фотографії повинні бути контрастними, розміром не менше 9×13 см; графічний матеріал виконується чорною тушшю або з використанням комп'ютерних програм.

У звіті обов'язково подається фотоматеріал про виконання всіх етапів переддипломної практики.

Таблиці розміщуються після першої згадки про них. Нумерація здійснюється в межах розділу: Таблиця 1.1, Таблиця 1.2.

Якщо в розділі лише одна таблиця – вона не нумерується.

Назва таблиці друкується над таблицею, симетрично до тексту.

За перенесення таблиці на іншу сторінку головка та боковик повторюються; додатково зазначаються позначки «*Продовж. табл.*» або «*Закінчення таблиці*».

Таблиці не допускається розривати в зоні шапки.

Формули подаються в одиницях СІ. Якщо їх більше однієї, нумерація здійснюється в межах розділу: (2.1), (2.2).

Номер формули розміщується праворуч від неї. Після формули подається перелік позначень, починаючи з нового рядка: *de ...*

Текст цитати подається в лапках, без довільних скорочень.

Обов'язкове посилання на джерело.

Посилання на джерела: у квадратних дужках відповідно до нумерації списку: [3], [1–7]. На рисунки: (*рис. 3.2*). На таблиці: *табл. 2.1*; повторні – *див. табл. 2.1*.

Список використаних джерел складається відповідно до державних і міжнародних стандартів бібліографічного опису.

Джерела розміщуються переважно в алфавітному порядку авторів та включають: прізвище й ініціали, повну назву праці, місце і рік видання, номер тому чи випуску, сторінки або за згадуванням.

Додатки оформлюються як продовження звіту або окремою частиною. Якщо вони входять до звіту, кожен починається з нової сторінки.

- Угорі сторінки розміщують слово «Додаток А», «Додаток Б» тощо.
- Під ним – заголовок додатка.
- При окремому оформленні на титульному аркуші публікується слово «ДОДАТКИ». Усі сторінки додатків нумеруються в межах загальної нумерації звіту.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Згідно з робочим навчальним планом здобувачі вищої освіти агробіотехнологічного факультету проходять переддипломну практику у 7-му семестрі підготовки бакалавра.

Основним документом, що регламентує проходження здобувачами переддипломної практики на підприємствах, в установах чи організаціях, є договір про проведення спільної навчально-практичної підготовки.

Підбір підприємств як баз практики здійснюється випусковою кафедрою, а сформований перелік щорічно переглядається і затверджується деканом агробіотехнологічного факультету.

Керівництво та обов'язки сторін.

1. Керівник переддипломної практики від закладу вищої освіти здійснює:

- встановлення взаємодії з керівниками практики від підприємства;
- розроблення індивідуальних програм проходження практики спільно з базою практики;
- формування тематики індивідуальних завдань та контроль їх виконання;
- надання методичної допомоги здобувачам;
- участь у розподілі та переміщенні здобувачів за робочими місцями;
- контроль виконання програми практики та умов її проходження;
- оцінювання результатів переддипломної практики.

2. Керівництво практикою на підприємстві. Загальне керівництво проходженням практики здійснює керівник підприємства або уповноважений ним фахівець, що визначається в договорі.

Керівник практики від підприємства:

- несе відповідальність за організацію та якість проходження практики;
- організовує виконання індивідуальної програми здобувача;
- забезпечує робоче місце та необхідні умови для виконання завдань;
- організовує навчання з охорони праці та протипожежної безпеки;

- забезпечує дотримання графіка проходження практики;
- надає доступ до літератури, матеріалів та документації;
- контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього розпорядку;
- сприяє ознайомленню з новими технологіями, технікою та методами організації праці;
- створює умови для консультацій з фахівцями;
- забезпечує спецодяг, спецхарчування, індивідуальні засоби захисту та, за необхідності, гуртожиток.

3. Безпосередні керівники на робочих місцях. Безпосереднє керівництво проходженням переддипломної практики здійснюють кваліфіковані фахівці підприємства (до 10 здобувачів на одного керівника). До їхніх обов'язків належить:

- розподіл здобувачів за робочими місцями;
- проведення інструктажів з техніки безпеки;
- ознайомлення з організацією роботи на конкретному об'єкті;
- постійний контроль за виконанням програми практики;
- ознайомлення здобувачів із сучасними технологіями та технікою;
- оцінювання роботи здобувача та складання виробничої характеристики, яка відображає рівень професійних умінь, якість виконання завдань та ставлення до праці.

Обов'язки здобувачів під час переддипломної практики. Здобувач, який проходить переддипломну практику, зобов'язаний:

- дотримуватися виробничої дисципліни, правил охорони праці та протипожежної безпеки;
- виконати усі завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства;
- відповідально ставитися до виконаної роботи та її результатів;
- брати участь у громадському та професійному житті підприємства;
- вести щоденник практики як основний документ обліку виконаної роботи.

Порядок підготовки до практики. Перед виїздом на переддипломну практику заклад вищої освіти проводить:

- інструктаж з охорони праці, санітарії та пожежної безпеки;
- видачу направлення на практику;
- ознайомлення здобувача з індивідуальним завданням.

Після прибуття на базу практики здобувач зобов'язаний звернутися до керівника практики від підприємства для складання плану-графіка проходження практики, який узгоджується з індивідуальною програмою переддипломної практики.

Статус здобувача під час практики, як правило, поза штатом, але за згодою можливо тимчасове працевлаштування за профілем спеціальності за умови повного виконання програми практики.

Контроль за проходженням переддипломної практики. Заклад вищої освіти здійснює контроль за проходженням переддипломної практики шляхом:

- періодичних виїздів науково-педагогічних працівників до баз практики;

- перевірки умов виконання програми;
- консультацій зі здобувачами та керівниками практики.

Підсумкова атестація. Для допуску до захисту здобувач повинен подати:

- щоденник практики;
- характеристику з місця проходження;
- звіт з переддипломної практики.

Невиконання програми практики, отримання негативної характеристики або незадовільної оцінки під час захисту є підставою для:

- повторного проходження практики (за рішенням кафедри);
- у разі невиконання повторно – відрахування з університету.

3. РЕКОМЕНДОВАНА СТРУКТУРА ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Рекомендована структура звіту:

Титульний аркуш

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРИРОДНО-ЛІСОРОСЛИННИХ УМОВ БАЗИ ПРАКТИКИ

1.1. Місцезнаходження та організаційна структура

1.2. Природно-кліматичні та лісорослинні умови району діяльності підприємства

1.3. Коротка характеристика лісового фонду

1.4. Економіка району діяльності та роль лісового господарства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Характеристика лісового фонду та екологічний стан лісів

2.2. Рубки головного користування

2.3. Рубки догляду і вибіркові санітарні рубки

2.4. Інші рубки, пов'язані з веденням лісового господарства

2.5. Відтворення лісів

2.6. Заходи з лісозахисту та охорони лісу

2.7. Комплексне використання лісових ресурсів та побічне користування лісом.

2.8. Використання лісового фонду для потреб мисливського господарства та культурно-оздоровчих цілей

2.9. Висновки господарської діяльності підприємства

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗІБРАНОГО АНАЛІТИЧНОГО Й ПОЛЬОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Робоча гіпотеза, постановка проблеми, мета та завдання роботи

3.2. Об'єкти наукових досліджень, методика та обсяги проведених робіт

3.3. Лісівничо-таксаційна характеристика об'єктів досліджень

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Додатки мають містити зібрані та опрацьовані здобувачем аналітичних, планових, звітних та польових матеріалів.

За погодженням з керівником переддипломної практики назви підрозділів у розділах 1 і 2 можуть бути змінені в контексті теми кваліфікаційної роботи. Зміненою може бути кількість підрозділів згаданих розділів. Уточнення їх кількості та назви визначається завданням майбутнього дипломного проєктування та специфікою лісогосподарського підприємства.

4. ПОЯСНЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ ТА НАПИСАННЯ ЗВІТУ З ПЕРЕД-ДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Пояснювальна записка є ключовою складовою звіту з переддипломної практики, оскільки відображає рівень розуміння здобувачем поставлених завдань, глибину опрацювання матеріалу та здатність аналізувати виробничі процеси і формулювати власні висновки щодо діяльності лісогосподарського підприємства.

У **вступі** необхідно окреслити мету проходження переддипломної практики та коротко охарактеризувати основні напрями розвитку лісового господарства відповідного регіону (Полісся, Лісостеп тощо). Доцільно звернути увагу на особливості лісовідновних процесів у межах регіону та оцінити їх ефективність.

Інформацію для вступної частини можна отримати з розділів «Проєкту організації і розвитку лісового господарства» конкретного надлісництва, а також із фахової наукової та спеціальної літератури, у якій висвітлено питання регіонального розвитку лісового господарства.

Рекомендований обсяг вступу становить 1–2 сторінки комп'ютерного тексту.

Розділ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРИРОДНО-ЛІСОРОСЛИННИХ УМОВ БАЗИ ПРАКТИКИ.

Із «Проєкту організації і розвитку лісового господарства» необхідно подати відомості про місцезнаходження надлісництва (як структурного підрозділу філії або лісогосподарського підприємства), а також природно-кліматичні, лісорослинні та економічні умови ведення лісового господарства бази практики.

1.1. Місцезнаходження та організаційна структура. У цьому підрозділі необхідно описати:

- географічне розташування підприємства або надлісництва (область, район, координати, межі, транспортна доступність);
- адміністративне підпорядкування (філія, офіс, до складу якого входить надлісництво);
- стислий історичний огляд створення підприємства та основні етапи розвитку;

- дані з «Проекту організації і розвитку лісового господарства»: роки та розряди останнього лісовпорядкування, виконавця робіт, ключові результати;
- структурну організацію надлісництва: посади, службові обов'язки, підпорядкованість (у вигляді схеми або таблиці).

1.2. Природно-кліматичні та лісорослинні умови району діяльності підприємства. Потрібно подати характеристику природних умов території:

- фізико-географічне районування (Полісся, Лісостеп тощо);
- клімат району: середньорічна температура, кількість опадів, тривалість вегетаційного періоду, вітровий режим;
- рельєф і геоморфологічні особливості;
- ґрунти та їх поширення;
- гідрологічні умови (водойми, заболоченість, рівень ґрунтових вод);
- лісорослинне районування, типи лісу, типи лісорослинних умов (ТЛУ), домінуючі асоціації;
- чинники, що впливають на ріст і стан насаджень (кліматичні, ґрунтові, антропогенні).

1.3. Коротка характеристика лісового фонду. Тут необхідно зазначити:

- загальну площу державного лісового фонду надлісництва;
- розподіл площі за категоріями лісів (експлуатаційні, захисні, рекреаційні, природоохоронні);
- породний склад лісів, частку основних деревних видів (сосна звичайна, дуб звичайний, граб, вільха тощо);
- вікову структуру насаджень (молодняки, середньовікові, пристигаючі, стиглі, перестійні);
- загальні дані про запаси деревини, середні бонітети, повноти;
- характеристику лісових культур і природного поновлення;
- інформацію про стан лісів: санітарний стан, наявність осередків шкідників і хвороб, рівень пожежної небезпеки.

1.4. Економіка району діяльності та роль лісового господарства. У підрозділі варто описати:

- загальну соціально-економічну характеристику району (населення, зайнятість, основні види діяльності);
- структуру економіки: провідні галузі, промисловість, сільське господарство, рекреація;
- роль лісового господарства в економіці регіону:
 - обсяги лісокористування та лісопродукції,
 - здійснення рубок головного користування та догляду,
 - розсадницьке виробництво,
 - участь у рекреаційних та природоохоронних проєктах;
- вплив підприємства на місцеву громаду: забезпечення робочих місць, співпраця з органами влади, участь у соціальних і екологічних програмах.

Обсяг розділу складає до 5 сторінок комп'ютерного тексту.

Для написання розділу потрібно скористатися відомостями, наведеними в «Проекті організації...». В ньому вказується назва лісорослинної зони (зон), в

якій знаходиться територія надлісництва, наводяться орографічні та кліматичні умови території лісництва надлісництва), дається характеристика ґрунтового покриву та ґрунтоутворних деревних видів. В розділі наводиться характеристика гідрологічних умов території розташування надлісництва та рівень забезпеченості території держлісфонду шляхами сполучення.

Під час характеристики лісорослинних умов необхідно подати розподіл території надлісництва за типами лісу у вигляді опису або таблиці. Кліматичні, ґрунтові та гідрологічні умови можуть бути оформлені текстом або в табличній формі.

Обов'язково варто зробити висновок щодо кліматичних факторів, які негативно впливають на ріст деревної рослинності, а також зазначити середній рівень ґрунтових вод, ступінь зволоження і заболочення території та наявність гідромеліоративних робіт.

Розділ 2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. При описі підрозділів, з яких складається даний розділ, необхідно використовувати дані з «Проекту організації...». В підрозділах наводиться матеріал як по надлісництву в цілому, так і по лісництву, на об'єктах якого здобувач проходить переддипломну практику.

2.1. Характеристика лісового фонду та екологічний стан лісів. У цьому підрозділі необхідно подати:

- загальну площу лісового фонду підприємства;
- розподіл площ за групами та категоріями лісів;
- видовий склад і його частку (хвойні, твердолистяні, м'яколистяні);
- вікову структуру насаджень;
- характеристики типів лісу та лісорослинних умов;
- оцінку екологічного стану: стійкість насаджень, ступінь антропогенного навантаження, рівень забруднення, стан лісової підстилки, збереженість біорізноманіття;
- наявність проблемних ділянок (усихання, пошкодження шкідниками, ерозійні процеси).

При висвітленні питання стану і динаміки лісового фонду доцільно навести таблицю за орієнтовною формою (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Поділ лісів на групи та категорії захисності

Категорії захисності лісів	Площа	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення		
Разом		
Рекреаційно-оздоровчі ліси		
Разом		
Захисні ліси		
Разом		
Експлуатаційні ліси		
Разом		
Всього		

Потрібно показати динамічні зміни в лісовому фонді підприємства (зміни в покритій лісом площі, віковій структурі, запасі повноті насаджень тощо), що відбулися за останні 10 років, і висвітлити питання екологічного стану лісів.

Доцільним є наведення сучасного стану лісового фонду лісгосподарського підприємства в межах груп лісів, категорій захисності, господарських частин, переважаючих порід і господарських секцій (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Поділ загальної площі лісового фонду за категоріями земель та їх динаміка

Категорії земель	Площа	
	га	%
Площа земель лісового фонду постійного користування		
...		
Всього		

2.2. Рубки головного користування. Необхідно висвітлити:

- обсяг запланованих та фактично проведених рубок головного користування;
- категорії стиглості та характеристики ділянок, на яких проводилися рубки;
- середній запас на гектар, вихід ліквідної деревини;
- методи рубок, технології та задіяні механізми;
- заходи щодо мінімізації екологічних наслідків;
- оцінку відповідності проведених рубок нормативним документам.

Відомості з виконання проекту рубок головного користування та доглядових рубок необхідно звести в таблиці (табл. 2.3, 2.4) та проаналізувати.

Таблиця 2.3

Виконання проекту рубок головного користування

Назва надлісництва	Середньорічний обсяг розрахункової лісосіки, запроектованої лісовпорядкуванням			Фактичний відпуск деревини в цілому за рік		
	площа, га	запас у ліквіді, тис. м ³	в т.ч. ділової, тис. м ³	площа, га	запас у ліквіді, тис. м ³	в т.ч. ділової, тис. м ³
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення						
Рекреаційно-оздоровчі ліси						
Захисні ліси						
Експлуатаційні ліси						
Суцільнолісосічні рубки						
Разом						
Всього						

2.3. Рубки догляду і вибіркові санітарні рубки. Описати потрібно:

- види проведених рубок догляду (освітлення, прочищення, прорідження, прохідні);
- обсяг і площу виконаних робіт;

- підстави для проведення вибіркових санітарних рубок (наявність всихання, ураження хворобами чи шкідниками);
- стан деревостанів до і після рубок;
- очікуваний вплив цих заходів на продуктивність і стійкість насаджень.

Потребує зведення в таблицю основних видів робіт з лісовідновних заходів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Проведення рубок догляду в лісовому фонді Білоцерківського лісництва Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Види рубок догляду	Потреба в рубках догляду з лісогосподарських міркувань, га	Фактично пройдено рубками догляду, га	% охоплення площ рубками догляду від потреби	Щорічний розмір користування		
				згідно проєкту лісовпорядкування, тис.м ³	фактично виконано, тис.м ³	% виконання від проєкту
Освітлення						
....						

2.4. Інші рубки, пов'язані з веденням лісового господарства. У цьому пункті розкривають:

- реконструктивні рубки;
- ландшафтні та протипожежні рубки;
- рубки формування та оздоровлення лісів;
- рубки спеціального призначення (для ремонтів, ліній електропередач, інфраструктури);

- значення цих робіт для покращення стану лісових екосистем.

2.5. Відтворення лісів. Потрібно описати:

- обсяг робіт із лісовідновлення: природне, сприяння природному поновленню, штучне;
- породи, використані для створення лісових культур;
- способи підготовки ґрунту;
- характеристики садивного матеріалу (вік, висота, категорія якості);
- стан лісових культур за результатами приживлюваності;
- створення захисних насаджень і догляд за ними.

В підрозділі «Відтворення лісів» необхідно проаналізувати лісонасінневу базу підприємства, особливості заготівлі та переробки лісонасінневої сировини, обсяги і асортимент заготовленого насіння, підготовки його до сівби, тощо.

Щодо лісорозсадницької діяльності, у звіті необхідно подати розгорнуту характеристику лісових розсадників підприємства. Зокрема варто вказати їх загальну площу, типи розсадників (постійні, тимчасові, відкритого та закритого ґрунту), структуру та виробничі підрозділи. Обов'язково наводиться асортимент вирощуваного садивного матеріалу, його кількість, якість, вікова структура та частка забезпечення потреб підприємства власною продукцією.

Доцільно також охарактеризувати застосовувану систему агротехнічних заходів. У цьому контексті варто описати машини, механізми та обладнання, що використовуються під час догляду за розсадниками та вирощуванням садивного матеріалу (культиватори, сівалки, поливальні системи, підживлювачі, техніка для захисту рослин тощо), а також коротко охарактеризувати специфіку організації праці на розсадницьких площах.

Інформацію про площу розсадників, асортимент садивного матеріалу, його якісний склад та рівень забезпечення потреб підприємства доцільно подавати як у текстовій формі, так і у вигляді узагальнювальної таблиці, що підвищує наочність та зручність аналізу.

У підрозділі «Відтворення лісів» також необхідно подати розгорнутий аналіз динаміки та сучасного стану робіт зі створення, вирощування й догляду за лісовими культурами на підприємстві (табл. 2.5). Насамперед слід відобразити щорічні обсяги створення штучних насаджень, види робіт, їхню площу та зміну показників упродовж останніх 10–20 років відповідно до наявної лісокультурної документації.

Таблиця 2.5

Аналіз відтворення лісів

Основні види робіт	Всього за 10-річний період	Середньорічне виконання, га	
		за 10-річний період	за останній рік
Садіння лісу			
Сприяння природному поновленню			
Всього			

У звіті потрібно висвітлити:

- специфіку агротехніки створення та вирощування лісових культур до моменту їх переведення в категорію покритих лісом земель;
- технологію обробітку ґрунту, залежно від категорії лісокультурних площ (суцільні зруби, зруби часткового вирубування, незімкнені культури, перелоги, галявини);
- системи садіння та схеми розміщення рослин (густота, ширина міжрядь, способи садіння);
- переважаючі типи й конструкції лісових культур, їхній породний склад та роль супутніх порід;
- вимоги до догляду за культурами: механізований і ручний догляд за ґрунтом, агротехнічні освітлення, доповнення, боротьба з небажаною рослинністю;
- терміни та критерії переведення лісових культур у покриті лісом землі;
- проведення реконструкцій малоцінних насаджень лісокультурними методами, їх обсяги та ефективність.

Окрему увагу слід приділити переважаючому напрямові лісовідновлення в межах підприємства – штучному чи природному. У тексті необхідно:

- охарактеризувати співвідношення площ, відведених під ці два напрямки;
- подати їх переваги й недоліки у природно-кліматичних умовах конкретного регіону;

- висвітлити методи сприяння природному відновленню (залишення насінневих куртин, регулювання освітленості, проведення підготовки ґрунту, збереження підросту, заходи проти трав'яної конкуренції).

Усі наведені дані повинні бути підкріплені лісокультурною документацією, матеріалами польових обстежень, статистичною інформацією та, за можливості, таблицями, що демонструють динаміку лісовідновних робіт упродовж аналізованого періоду.

2.6. Заходи з лісозахисту та охорони лісу. У підрозділі має бути:

- характеристика найпоширеніших збудників хвороб і шкідників на території підприємства;
 - масштаби осередків лісопатологічних проблем;
 - застосовані заходи боротьби: біологічні, механічні, хімічні;
 - система моніторингу шкідників та стану насаджень;
 - заходи з охорони лісу від пожеж: створення мінералізованих смуг, патрулювання, встановлення відеоспостереження;
 - статистика лісових пожеж і їх наслідків.

Доцільним є також висвітлення питань лісонасінневої та лісорозсадницької справи, оскільки боротьба з хворобами та шкідниками на цих об'єктах має вирішальне значення для кількості та якості садивного матеріалу, що вирощується підприємством. У цьому підрозділі необхідно подати характеристику основних фітопатогенів і шкідників, які завдають шкоди сіянцям і саджанцям, оцінити масштаби їх поширення та наслідки для продуктивності розсадників.

Для наочності динаміку поширення найбільш розповсюджених шкідників і хвороб рекомендовано узагальнити у вигляді таблиці 2.6, зазначивши:

- вид шкідника або хвороби;
- ступінь поширення за роками;
- уражені породи;
- площі пошкоджень у розсадниках чи на лісових культурах;
- застосовані заходи захисту та їх ефективність.

Таблиця 2.6

Динаміка поширення шкідників та збудників хвороб лісу

Види шкідників і збудників хвороб	Площа осередків ураження, га			
	на початок періоду	виникли знову	ліквідовано	згасли самостійно
Шкідники лісу				
...				
Разом				
Хвороби лісу				
Разом				
Всього				

Окрему увагу варто приділити заходам охорони лісу від різних видів антропогенних та природних ушкоджень, зокрема:

- попередженню та виявленню самовільних рубок;
- контролю за станом територій з підвищеним ризиком засмічення лісових масивів;

- організації профілактичних протипожежних заходів та моніторингу пожежонебезпечної ситуації;

- підтриманню належного стану мінералізованих смуг, протипожежних розривів і систем раннього реагування.

Усі наведені матеріали мають бути спиратися на службові документи підприємства, записи у щоденнику практики, дані інженера лісозахисту та власні спостереження здобувача.

У звіті необхідно подати розподіл насаджень лісництва, на території якого здобувач проходив переддипломну практику, за класами пожежної небезпеки відповідно до чинних нормативних документів. Для цього варто оформити узагальнену таблицю 2.7 у якій відобразити площі насаджень кожного класу небезпеки, їхню частку в загальній площі, а також характерні ознаки, що впливають на пожежонебезпечний стан.

Таблиця 2.7

Розподіл площ насаджень за класами пожежної небезпеки

Клас пожежної небезпеки	Номери кварталів, віднесених до класу пожежної небезпеки	Площа, га
I		
II		
III		
IV		
V		
Всього		

Крім того, потрібно:

- навести ступінь ушкодження лісів пожежами за останні роки, охарактеризувати структуру та масштаби пірогенних пошкоджень;

- розрахувати середній клас пожежної небезпеки для лісництва або окремих таксаційних виділів;

- подати комплекс заходів із попередження та мінімізації пожеж, зокрема: створення й утримання мінералізованих смуг, облаштування протипожежних розривів, організацію патрулювання, застосування відеоспостереження, розміщення інформаційних щитів, забезпечення доступу техніки до джерел води тощо.

Здобувач також має оцінити ефективність наявної системи протипожежного захисту та запропонувати додаткові заходи, які могли б підвищити рівень пожежної безпеки в лісових масивах підприємства.

2.7. Комплексне використання лісових ресурсів та побічне користування лісом. Потрібно описати:

- заготівлю недеревних ресурсів (живиця, березовий сік, лікарська сировина);
- використання дикорослих ягід, грибів, меду;
- розвиток рекреаційних послуг, зеленого туризму;
- правила та обмеження щодо побічного користування;
- економічну роль цих видів користування для підприємства.

2.8. Використання лісового фонду для мисливського господарства та культурно-оздоровчих цілей. Описати потрібно:

- характеристику мисливських угідь на території підприємства;
- види дичини та їх чисельність;
- заходи з регулювання чисельності тварин і біотехнічні роботи (підгодівля, солонці, годівниці);
- рекреаційні об'єкти – еко-стежки, місця відпочинку, туристичні маршрути;
- заходи з охорони середовища перебування тварин і забезпечення безпеки відвідувачів.

2.9. Висновки господарської діяльності підприємства. У висновковій частині здобувач вищої освіти повинен подати комплексну оцінку виробничо-господарської діяльності підприємства, узагальнивши результати аналізу, проведеного упродовж проходження переддипломної практики. Загальна характеристика повинна включати:

- оцінку ефективності функціонування підприємства в цілому;
- визначення сильних сторін організації лісогосподарських робіт;
- окреслення основних проблем і недоліків, що існують у веденні лісового господарства;
- аналіз екологічних та економічних результатів діяльності;
- висновок щодо відповідності господарювання принципам сталого лісокористування;
- власні узагальнення здобувача щодо якості ведення господарства та можливих напрямів його удосконалення.

Особливу увагу слід приділити результативності лісовідновних процесів у межах підприємства. У завершальній частині відповідного підрозділу здобувач повинен:

- оцінити успішність проведення лісовідновних заходів за аналізований період;
- визначити чинники, що вплинули на приживлюваність та розвиток лісових культур;
- виявити проблемні ділянки або недоліки технологічних процесів, що потребують удосконалення;
- запропонувати конкретні заходи щодо підвищення ефективності лісовідновлення (оптимізація підготовки ґрунту, використання якісного садивного матеріалу, удосконалення доглядів, раціональні схеми змішування порід тощо).

Не менш важливо проаналізувати стан лісозахисту та охорони лісу. У цьому контексті здобувач повинен:

- подати характеристику найпоширеніших збудників хвороб і шкідників, зазначивши їх біологічні особливості, масштаби поширення та динаміку розвитку в умовах підприємства;
- описати застосовані заходи боротьби – механічні, біологічні, хімічні, лісівничі – та оцінити їх відповідність чинним нормативам;

- визначити ефективність проведених робіт, включаючи результати моніторингу та зміни у стані насаджень;
- підкреслити значення профілактичних заходів, таких як санітарні рубки, формування стійких мішаних деревостанів, протипожежні заходи, догляд за підростом.

Усі висновки мають спиратися на лісогосподарську документацію, матеріали польових обстежень, фактичні дані підприємства та власні спостереження здобувача, здійснені під час проходження переддипломної практики.

Важливою складовою діяльності лісогосподарського підприємства є використання лісового фонду для потреб мисливського господарства та культурно-оздоровчих цілей. У цьому напрямі підприємство здійснює комплекс біотехнічних заходів, спрямованих на збереження, підтримання та відтворення популяцій цінних видів мисливської фауни, а також на покращення умов їх існування.

До основних біотехнічних заходів належать:

- облаштування та утримання годівниць і солонців;
- підгодівля тварин у зимовий та перехідний періоди;
- створення біотехнічних полів і укриттів;
- облаштування місць для напування та мінеральних підгодівель;
- регулювання чисельності окремих видів відповідно до лімітів і вимог охорони довкілля;
- заходи з охорони середовищ існування мисливської фауни.

Для забезпечення наочності та можливості аналізу обсяги запроєктованих та фактично виконаних біотехнічних заходів доцільно узагальнити у таблиці 2.8.

У таблиці варто відобразити:

- вид біотехнічного заходу;
- кількість або площу запроєктованих робіт;
- фактичні обсяги виконання;
- коротку характеристику їх результативності та впливу на стан мисливської фауни.

Таблиця 2.8

Планові та фактичні показники виконання лісогосподарських заходів надлісництва

Найменування заходів	Одиниці виміру	Щорічний запроєктований обсяг робіт	% виконання
Заготівля сіна			
Зернові снопики			
....			

У звіті необхідно подати орієнтовні кількісні дані мисливської фауни, що трапляється на території держлісфонду підприємства, відповідно до результатів останнього обліку. До таких даних належать: чисельність основних видів копитних, хижих, хутрових звірів і мисливських птахів; їх розподіл за угіддями; оцінка природних умов, що формують кормову та захисну базу тварин.

Кожне лісогосподарське підприємство здійснює також різні види побічного користування лісом, що можуть суттєво доповнювати його економічну діяльність. До них належать:

- випасання худоби;
- заготівля сіна, грибів, ягід, горіхів;
- збирання лікарської та технічної сировини;
- розміщення пасік;
- використання орних земель і сіножатей для власних потреб.

У звіті необхідно охарактеризувати кожен із видів побічного користування, що практикується на території надлісництва, а також подати інформацію про продуктивність відповідних угідь і можливі шляхи її підвищення (агротехнічні заходи, оптимізація видового складу трав, підвищення родючості ґрунтів тощо).

Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства повинен завершуватися ґрунтовними висновками та узагальненнями. Зокрема слід визначити:

- які деревні породи є найбільш доцільними для вирощування в умовах підприємства, з огляду на ґрунти, клімат і цільове призначення насаджень;
- оцінити якість та ефективність проведення рубок головного й проміжного користування, вказавши їх сильні та слабкі сторони;
- проаналізувати успішність лісовідновних заходів, визначити причини невдалого створення штучних насаджень, а також наявність неатестованих площ лісових культур, що знижують загальну результативність лісовідтворення;
- оцінити рівень охорони лісу від шкідників, збудників хвороб і лісових пожеж, а також загальний санітарний стан насаджень;
- визначити конкретні напрями вдосконалення лісогосподарських робіт на підприємстві.

Підсумкові висновки мають бути подані за кожним підрозділом розділу 3, із коротким аналізом рівня проведення відповідних лісогосподарських заходів і з формулюванням пропозицій щодо їх поліпшення.

Рекомендований обсяг розділу – 15–20 сторінок комп'ютерного тексту, оформленого відповідно до вимог методичних рекомендацій.

Розділ 3. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗІБРАНОГО АНАЛІТИЧНОГО Й ПОЛЬОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ. Для підготовки даного розділу звіту необхідно користуватися інформацією, наведеною в «Проекті організації та розвитку лісового господарства», що є основним джерелом для характеристики природно-лісорослинних умов території. Насамперед слід зазначити лісорослинну зону (або зони), у межах якої розташоване надлісництво, описати орографічні та кліматичні особливості, а також подати дані про переважаючі типи лісорослинних умов та типи лісу. Для кожного типу необхідно вказати його площу та відсоткову частку як у межах держлісфонду надлісництва загалом, так і в межах того лісництва, де проводилися дослідження.

У додатку доцільно подати реєстр типів лісу, в межах яких були відібрані об'єкти для польових досліджень.

Розділ 3 є ключовим у звіті, адже його виконання передбачає збирання повного комплексу польових даних, необхідних для подальшого дипломного проектування. Завдання щодо збору матеріалів визначаються науковим керівником від закладу вищої освіти, який:

- погоджує тематику досліджень;
- визначає конкретні об'єкти та їх кількість;
- надає список рекомендованої літератури;
- забезпечує здобувача методиками, потрібними для проведення досліджень.

Після виконання окремих етапів робіт науковий керівник повинен відвідати дослідні об'єкти, закладені здобувачем, для консультацій та методичної допомоги.

Підрозділ 3.1. Робоча гіпотеза, постановка проблеми, мета та завдання роботи. У цьому підрозділі необхідно:

- сформулювати орієнтовну тему майбутньої кваліфікаційної роботи;
- висвітлити **проблему**, яку планується досліджувати;
- визначити **мету** та очікувані кінцеві результати;
- вказати практичне або наукове значення очікуваних даних, можливість їх подальшого застосування у виробничій діяльності або наукових дослідженнях.

Підрозділ 3.2. Об'єкти наукових досліджень, методика та обсяги проведених робіт.

Це один із найважливіших підрозділів, у якому здобувач повинен:

1. Вказати надлісництво та лісництво, на території яких розташовані об'єкти досліджень.

2. Визначити:

- квартал, виділ, площу;
- висоту над рівнем моря;
- крутизну та експозицію схилу;
- вікові групи деревостанів.

3. Сформулювати **мету досліджень** і детально описати використані методики, а саме:

- методику закладання пробних ділянок;
- відбір ґрунтових зразків;
- методи вивчення ходу росту дерев;
- методику обліку природного поновлення;
- методи визначення фізичних властивостей деревини тощо.

4. Подати обсяги виконаних робіт, зокрема:

- кількість обстежених насаджень;
- кількість закладених пробних площ;
- кількість відібраних ґрунтових зразків;
- кількість модельних дерев;
- кількість даних щодо ходу росту тощо.

3.3. Лісівничо-таксаційна характеристика об'єктів досліджень. Для дослідження лісових культур здобувач повинен закласти 5–10 пробних ділянок. Передбачено попереднє рекогносцирувальне обстеження для вибору:

- найпродуктивніших;
- найбільш стійких;
- типово сформованих ділянок;
- насаджень із репрезентативним складом.

Перед закладанням проби здобувач проводить детальне обстеження насадження для вибору найбільш показової частини.

Пробні ділянки повинні мати площу не менше 0,25 га, з такою кількістю головних деревних порід, щоб їх число перевищувало 200 екземплярів. За формою вони можуть бути квадратними, прямокутними або іншими, але чітко відмежованими в натурі. Кутові дерева позначаються білою фарбою, одна з міток повинна містити номер ділянки. Проби прив'язуються до квартальної сітки, а також проводиться геодезична зйомка.

Для визначення запасу перелік дерев виконується за 2-сантиметровими ступенями товщини.

Для побудови графіка висот на кожній пробній ділянці вимірюють висоту 15–25 дерев кожного деревного виду.

Визначення типів лісорослинних умов на основі:

- продуктивності деревостанів,
- складу ярусів,
- ґрунтового покриву,
- типу ґрунту,
- висоти над рівнем моря визначають тип лісорослинних умов та тип лісу.

У цьому підрозділі здобувач подає детальний опис усіх об'єктів, на яких проводилися дослідження. Якщо такими об'єктами є лісові культури, необхідно зазначити:

- квартал, виділ, площу;
- тип лісу;
- склад насаджень;
- вік, бонітет;
- середній діаметр і висоту;
- абсолютну та відносну повноту;
- запас деревини;
- схему змішування;
- густоту та розміщення садивних місць;
- взаємодію деревних видів;
- склад підліску, підросту та трав'яного вкриття.

Опис супроводжується власними даними здобувача, а також може включати інформацію з лісовпорядних документів, ґрунтових обстежень і матеріалів спеціалізованих організацій.

Завершення розділу. Розділ завершується інформацією про те, чи проводилися роботи відповідно до графіка, зазначеного у «Щоденнику переддипломної практики», та коротким підсумком виконаного обсягу досліджень.

Після завершення комплексу польових робіт здобувач вищої освіти повинен зробити висновок щодо достатності зібраного матеріалу для подальшої роботи над дипломним проєктуванням. У цьому висновку слід оцінити:

- чи повною мірою виконано обсяг, передбачений програмою переддипломної практики;
- чи охоплені всі об'єкти, необхідні для розкриття теми майбутньої кваліфікаційної роботи;
- чи достатні кількісні та якісні характеристики зібраної інформації (таксаційні показники, ґрунтові зразки, модельні дерева, матеріали спостережень тощо) для наступних аналітичних розрахунків.

Якщо окремі позиції потребують доопрацювання або уточнення, здобувач повинен зазначити це у висновку та обґрунтувати потребу у додаткових обстеженнях.

Перелік проведених робіт необхідно подати у вигляді таблиці, у якій відображаються:

- дата виконання;
- місце проведення (лісництво, квартал, виділ, координати за потреби);
- вид виконаних робіт (таксаційне обстеження, закладання пробної ділянки, відбір зразків, вимірювання модельних дерев, геодезична зйомка тощо);
- коротка характеристика отриманих матеріалів;
- примітки (використані прилади, погодні умови, труднощі виконання тощо).

Перед таблицею варто зробити короткий опис змісту польових робіт, пояснивши їх зв'язок із темою майбутньої дипломної роботи.

Щоденник основних видів робіт з переддипломної практики здобувач заповнює на основі затвердженого календарного графіка, а також відповідно до фактичного виконання робіт у надлісництві.

Усі відхилення від плану мають бути фіксовані та пояснені.

Щоденник є вихідним документом для складання таблиці виконаних робіт і основою для оцінювання повноти та якості практичної діяльності здобувача.

Здобувачів вищої освіти під час проходження переддипломної практики зобов'язані вести щоденник. У щоденнику щодня робиться запис про виконану роботу. Зокрема, записується її зміст, місце виконаної роботи та її обсяг, одержані при цьому результати. Оскільки щоденник є одним з основних джерел матеріалу для оформлення звіту про проходження переддипломної практики, в ньому доцільно записувати всі види польових робіт, технологічні процеси, техніку, вимоги до проведення різних прийомів обробки ґрунту, необхідні матеріали власних спостережень.

Щоденник має бути оформлений окремо від звіту у спеціально оформленому зошиті і написаний власноруч здобувачем вищої освіти. До перевірки не

допускаються щоденники, не перевірені попередньо керівником практики від господарства і не затверджені підписом керівника і печаткою господарства. Ведення технологічного щоденника під час перебування на практиці обов'язкове. Щоденник потрібно вести в хронологічному порядку з першого дня перебування на практиці (відповідно до терміну практики).

Форма ведення щоденника наведена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Форма ведення щоденника

Дата	Місце проведення роботи (лісництво, квартал, виділ, площа)	Назва і зміст роботи, склад агрегату	Якість роботи		Норми виробітку	Участь практиканта	Підпис керівника переддипломної практики
			вимоги	фактично			
...							

Примітка: наведена форма записів має бути розгорнута на двох суміжних сторінках зошита, тобто в розгорнутому вигляді.

Окремо можна робити фото, різного плану рисунки для написання звіту. За три-п'ять днів до закінчення практики здобувачі вищої освіти звільняються від виробничих обов'язків для оформлення звіту про практику.

Завершення звіту. Звіт з переддипломної практики завершують:

Висновком щодо достатності польових матеріалів, що визначає готовність здобувача до виконання дипломного проектування. Списком використаної літератури, куди включають:

- джерела, використані під час написання звіту;
- матеріали «Проекту організації та розвитку лісового господарства»;
- методичні рекомендації та нормативні документи;
- наукові праці, що застосовувалися для аналізу та обґрунтування спостережень.

Список оформлюється відповідно до вимог кафедри (ДСТУ 8302:2015 або іншого стандарту).

Після списку використаної літератури у звіті розміщують **додатки**, у яких подаються всі матеріали, що мають підтверджувальний, довідковий або ілюстративний характер. До додатків, як правило, включають:

- копії польових матеріалів (таксаційні описи, перелікові відомості, фотофіксацію проведених робіт, схеми закладання пробних ділянок);
- відомості насаджень за типами лісу та лісорослинних умов;
- реєстри дослідних ділянок, ґрунтових розрізів, модельних дерев;
- допоміжні таблиці, що не були включені до основної частини звіту;
- карти, плани, графіки або інші матеріали, що підтверджують проведення польових та камеральних робіт.

Наявність належним чином оформлених додатків є обов'язковою складовою звіту, оскільки вони демонструють реальний обсяг виконаної практичної роботи та підтверджують достовірність поданого аналізу.

5. КОМПЕТЕНЦІЇ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ В ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Під час переддипломної практики здобувач вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності Н4 Лісове господарство має продемонструвати сформованість і практичне застосування загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (ФК), необхідних для підготовки кваліфікаційної роботи, а також досягнення програмних результатів навчання (ПРН).

Переддипломна практика спрямована на узагальнення теоретичних знань, закріплення професійних умінь і збір матеріалів для виконання бакалаврського дослідження. У процесі практики здобувач має оволодіти такими компетентностями та програмними результатами навчання:

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Здатність застосовувати знання і вміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК 2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК 3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК 4. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

ФК 5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду.

ФК 6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.

ФК 7. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

ФК 8. Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.

ФК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК 10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

ФК 11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому, регіональному, національному і глобальному рівнях.

ПРН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН 5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії і принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективною виробничою діяльністю.

ПРН 8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 9. Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання.

ПРН 10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН 11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

ПРН 12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН 15. Впроваджувати розроблені проєктні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

ПРН 17. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

6. ЗВІТНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

1. Подання звіту та початковий контроль. Здобувач вищої освіти подає звіт з переддипломної практики впродовж перших п'яти днів семестру, що розпочинається після її завершення.

До звіту додаються:

- щоденник переддипломної практики;
- характеристика з місця проходження практики;
- матеріали польових досліджень (фотоматеріали, схеми, вимірювання).

Повний комплект документів подається до деканату для передачі керівнику переддипломної практики від університету з метою рецензування.

2. Рецензування звіту. Керівник практики від університету:

- 1) перевіряє звіт, щоденник та польові матеріали;
- 2) складає письмову рецензію, у якій відзначає позитивні сторони, недоліки, рівень самостійності та повноту виконання програми практики;
- 3) надає зауваження та рекомендації щодо доопрацювання (за потреби).

У разі наявності зауважень здобувач доопрацьовує звіт і повторно подає його на перевірку.

3. Допуск звіту до захисту. Після врахування всіх зауважень здобувач переплітає звіт, реєструє його на кафедрі лісового господарства в лаборанта та подає керівнику практики від університету для проставлення резолюції «До захисту» із зазначенням дати остаточної перевірки.

До захисту не допускаються:

- незавершені звіти або звіти з грубими помилками;
- роботи, виконані сторонніми особами;
- звіти без щоденника, характеристики, польових матеріалів чи фотодоказів;
- звіти, оформлені з порушенням ДСТУ або з наявністю виправлень, недбалого оформлення;
- звіти, надруковані на папері, що не відповідає формату А4.

4. Порядок проведення захисту. Захист звіту проходить прилюдно на засіданні комісії у складі трьох осіб за участю науково-педагогічних працівників кафедри лісового господарства.

Форма захисту – усне повідомлення, у якому здобувач висвітлює:

- мету та завдання переддипломної практики;
- повноту виконання програми;
- зміст і результати науково-дослідної роботи або проектних розробок, здійснених під час практики;
- якість і обсяг зібраного аналітичного та польового матеріалу;
- особистий внесок та рівень самостійності.

Окремо демонструються матеріали польових досліджень: фотографії, схеми, таксаційні описи, виконані вимірювання тощо.

Комісія враховує письмові рецензії керівників від університету та від бази практики.

5. Виставлення оцінки. За результатами захисту комісія ухвалює оцінку, яка засвідчує рівень виконання вимог навчального плану.

Оцінка проставляється:

- на першій сторінці звіту;
- в екзаменаційній відомості;
- у індивідуальному плані здобувача.

6. Критерії оцінювання:

«відмінно» – здобувач повністю виконав програму практики, продемонстрував високий рівень професійних умінь та самостійності. Щоденник ведено детально і коректно; польові матеріали оформлені якісно.

«добре» – програму практики виконано, однак записи або аналіз матеріалів містять неповноту чи окремі неточності.

«задовільно» – програму практики виконано частково; у звіті наявні недоліки; польові матеріали або записи у щоденнику неповні; результати дослідження недостатньо аргументовані.

«незадовільно»

Програму практики не виконано; студент не засвоїв завдань; не може самостійно виконувати передбачені види робіт; записи у щоденнику відсутні або випадкові.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно», має право повторно проходити переддипломну практику через рік – на умовах самофінансування.

7. Додаткові критерії оцінювання. Під час визначення підсумкової оцінки комісія враховує:

- дисциплінованість і відповідальність;
- дотримання правил охорони праці та техніки безпеки;
- відсутність пропусків;
- ініціативність і активність у виконанні завдань;
- якість ведення польових матеріалів та щоденника.

8. Організаційні засади проведення практики. Переддипломна практика є завершальним етапом професійної підготовки та продовження вивчення профільних дисциплін.

До її проведення залучаються науково-педагогічні працівники, які викладають дисципліни спеціальності або споріднені з нею курси.

Відповідальність за організацію, проведення та контроль результатів переддипломної практики несуть декан факультету, завідувачі профільюючих кафедр, а також керівники й головні спеціалісти підприємств – баз практики. Здобувачі, які з поважних причин не виконали програму практики, повинні завершити її до початку наступної екзаменаційної сесії.

9. Підсумки проходження переддипломної практики розглядаються на студентських науково-практичних конференціях за участю представників баз практики та науково-педагогічних працівників кафедри лісового господарства.

7. ПАМ'ЯТКА ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКИЙ ЗНАХОДИТЬСЯ НА ПЕРЕДДИПЛОМНІЙ ПРАКТИЦІ

Переддипломна практика є завершальним етапом фахової підготовки бакалавра, спрямованим на набуття практичного досвіду, проведення самостійних досліджень та збір матеріалу для кваліфікаційної роботи. Якісне її проходження значною мірою визначає успішність подальшого захисту.

1. Перед прибуттям на базу практики. Здобувач вищої освіти повинен:

1. Ознайомитися з програмою переддипломної практики та індивідуальним завданням.
2. Отримати направлення на базу практики та пройти інструктаж з:
 - охорони праці,
 - техніки безпеки,
 - пожежної безпеки,
 - виробничої санітарії.
3. Забезпечити наявність необхідного обладнання та матеріалів для польових робіт (компас, рулетка, планшет, блокнот, смартфон/фотоапарат тощо).
4. Уточнити контактні дані керівника практики від підприємства.

2. Після прибуття на базу практики. Здобувач зобов'язаний:

1. Звернутися до керівника практики від підприємства.
2. Разом із керівником скласти план-графік проходження практики, погоджений із програмою практики.
3. Ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку, пропускним режимом, режимом роботи підрозділів.
4. Уточнити порядок доступу до технічної документації, карт, таксаційних матеріалів, даних лісовпорядкування.

3. Щоденне ведення щоденника. Щоденник є обов'язковим офіційним документом проходження практики.

Правила заповнення:

- вести щоденник щоденно, без пропусків;
- у графі «Дата» – позначати календарну дату;
- у графі «Місце практики» – конкретизувати підрозділ, майстерську ділянку, квартал/виділ, об'єкт;
- у графі «Зміст виконаних робіт» – стисло фіксувати:
 - участь у лісогосподарських заходах (рубки догляду, лісовідновлення, лісовпорядкування тощо),
 - проведені вимірювання (діаметр, висота, приріст),
 - здійснені спостереження,
 - виконані розрахунки,
 - обстеження, інвентаризацію,
 - виконання індивідуального завдання,
 - збір матеріалів для кваліфікаційної роботи.
- раз на тиждень - писати короткий підсумок: набуті навички, нові знання.

Заповнювати щоденник потрібно **особисто**, акуратно, чорними або фіолетовими чорнилами, без виправлень.

4. Поведінка та професійні вимоги на практиці

Здобувач зобов'язаний:

- дотримуватися правил техніки безпеки на лісогосподарських роботах;
- виконувати програму практики та індивідуальні завдання;
- бути дисциплінованим і пунктуальним;
- з повагою ставитися до працівників підприємства;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку та режиму роботи;
- відповідально ставитися до результатів роботи;
- брати участь у виробничих нарадах, інструктажах, обходах;
- підтримувати порядок на робочому місці;
- бути активним у виконанні польових робіт: закладання пробних площ, проведення обмірів, описів, оцінок стану насаджень;
- належно поводитися з технікою, інструментами, приладами.

5. Виконання індивідуального завдання. Під час практики здобувач:

- збирає матеріали, необхідні для написання кваліфікаційної роботи;
- проводить вимірювання, обстеження, описи лісостанів;
- здійснює аналіз фактичних даних;
- консультується з керівниками від підприємства та університету;
- фіксує всі результати в щоденнику та у робочих зошитах.

6. Вимоги до складання звіту з переддипломної практики. Звіт:

- готується під час практики (у позаробочий час),
- містить результати виконання програми та індивідуальних завдань,
- супроводжується характеристикою з місця практики та завіреном щоденником.

Звіт повинен включати:

1. Титульний лист.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Характеристику підприємства та лісорослинних умов.
5. Опис виконаних робіт.
6. Результати науково-дослідної діяльності.
7. Зібраний польовий матеріал (описи, фото, таблиці).
8. Висновки.
9. Список використаних джерел.
10. Додатки.

Звіт оцінюється за чотирибальною системою.

Незадовільна оцінка або неподання звіту прирівнюється до академічної заборгованості.

7. Вимоги до якості звіту. Звіт повинен бути:

- логічно структурований;
- науково обґрунтований;
- написаний на основі:

- теоретичного курсу;
- фахової літератури;
- консультацій з керівниками;
- аналізу досвіду підприємства;
- власних спостережень;
- містити оригінальні описи, без плагіату;
- мати якісні ілюстрації (рисунок, фото, схеми);
- бути написаним особисто здобувачем.

Не допускаються:

- звіти, складені кількома здобувачами;
- звіти, переписані з літератури;
- звіти без польового матеріалу;
- неакуратні та не завірені документи.

8. Наприкінці практики здобувач зобов'язаний:

1. Подати керівнику практики від підприємства:

- щоденник для підпису;
- звіт для отримання висновку та характеристики.

2. Повернути все майно підприємства, що використовувалося (прилади,

спецодяг, матеріали).

3. Протягом п'яти днів після повернення подати до деканату:

- звіт;
- щоденник;
- характеристику з бази практики.

4. З'явитися на захист звіту в термін, встановлений деканатом.

Невчасно зданий звіт прирівнюється до неявки на іспит.

9. Захист звіту. Захист відбувається перед комісією в усній формі. Здобувач демонструє:

- виконання програми практики;
- матеріали власних досліджень;
- польові фото, таблиці, описи;
- рівень самостійності та професійної готовності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Генсірук С.А. Ліси України. К., Наук, думка, 1992. 408 с.
2. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат. Львів : Піраміда, 1996. 208 с.
3. Гірс О.А. Лісовпорядкування. К., Арістей, 2005. 380 с.
4. Гордієнко М.І., Корецький Г.С., Маурер В.М. Лісові культури. К., Сільгоспосвіта, 1995. 328 с.
5. Гром М.М. Лісова таксація : підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Львів : Вид-во НЛТУ України, 2007. 416 с.
6. Гузь М.М. Кореневі, системи деревних порід Правобережного Лісостепу України. К., Ясмина, 1996. 145 с.
7. Дебринюк Ю.М. Лісові культури. Методи і способи їх створення у типах лісу західного регіону України. К., ІСДОУ, 1994. 168 с.
8. Дебринюк Ю.М., Іванюк А. П., Гузь М. М. Методичні рекомендації зі збору матеріалів та написання звіту з переддипломної практики для студентів напрямку 1304 «Лісове та садово- господарство» спеціальності 30403 «Лісове господарство» стаціонарної форми навчання. Львів, 2003. 40 с.
9. Дебринюк Ю.М., Калінін М.І., Гузь М.М., Шаблій І.В. Лісове насінництво. Львів: Світ, 1998. 432 с.
10. Дебринюк Ю.М., Осмола М.Х., М'якуш І.І., Мельник О.С. Лісовирощування в західному регіоні України. Львів : Світ, 1994. 408 с.
11. Збірник технічних умов на класифікацію лісоматеріалів. ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр». Київ, 2019. 245 с.
12. Іванюк А.П. Природа вітровалів та їх вплив на продуктивність лісу в гірських та передгірських умовах Українських Карпат. Автореф. дис... канд. с.-г. наук. Львів, 1996. 20 с.
Іванюк І.В. Ознайомчо-технологічна практика. Програма та методичні поради з проходження виробничої практики, збору аналітичного і польового матеріалу для студентів лісогосподарського факультету – дипломників кафедри лісовідновлення та лісорозведення. К., ВЦ НУБіП України, 2014. 38 с.
13. Інструкція з впорядкування лісового фонду України. Ч. 1. Польові роботи. Ірпінь, 2006. 75 с.
14. Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів: затверджено наказом Державного комітету лісового господарства України від 19.08.2010 р. № 260. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1046-10>.
15. Калінін М.І. Лісові культури і захисне лісорозведення. Львів : Світ, 1994. 296 с.
16. Калуцький І.Ф. Вітровали на північно-східному макросхилі в Українських Карпатах. Львів : Манускрипт, 1988. 204 с.
17. Козаченко І.В., канд. с.-г. наук., доц., Шпак В.П. Методичні рекомендації з написання звіту переддипломної практики студентами денної форми навчання освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Уманський НУС, 2019. 42 с.

18. Лісовий кодекс України: за станом на 1 січня 2015 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

19. Лісотаксаційний довідник Білоус А.М., Кашпор С.М., Миронюк В.В. та ін. Дніпро : Ліра, 2020. 364 с.

20. Лісотакційний довідник / за ред. С.М. Кашпора, А.А. Строчинського. К.? Видавничий дім «Вініченко», 2013. 496 с.

21. Маурер В.М., Бровко Ф.М., Фучило Я.Д., Кайдик О.Ю., Пінчук А.П.,

22. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затверджено Наказом Міністерства освіти України від 8.04.1993 р. № 93. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.

23. Правила відтворення лісів: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 1.03.2007 р. № 303. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/303-2007-п>.

24. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості: затверджено Наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 13.07.2005 р. № 119 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1084-05>.

25. Правила рубок головного користування: затверджено Наказом Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 р. № 364/ URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-10>.

26. Програма і методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство». Хахула В.С., Хрик В.М., Левандовська С.М., Лозінська Т.П., Бойко В.М. Біла Церква, 2019. 33 с.

27. Рябчук В.П. Довідник аспіранта та студента. Львів : УкрДЛТУ, 2000. 98 с.

28. Санітарні правила в лісах України / Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. № 555 (в редакції постанови КМ України від 26 жовтня 2016 р. № 756). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>.

29. Свириденко В.Є. Киричок Л.С., Бабіч О.Г. Практикум з лісівництва. К, Арістей, 2004. 416 с.

30. Швиденко А.Й. Лісова таксація. Чернівці : Рута, 2001. 100 с.

31. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Біла Церква, 2021. 444 с.

32. Хахула В.С., Хрик В.М., Лозінська Т.П., Левандовська С.М., Кімейчук І.В., Бойко В.М. Науково-теоретичні основи рекультивациі техногенно порушених ландшафтів. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 206 – «Садово-паркове господарство». Біла Церква, РВІКВ, Сектор оперативної поліграфії БНАУ, 2021. 160 с.

33. Хрик В.М., Левандовська С.М., Кімейчук І.В. Деревинознавство з основами лісового товарознавства і стандартизації лісової продукції : навчальний

посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство». Біла Церква. «ФОП Середняк Т.К.». 2023. 234 с.

34. Хахула В.С., Хрик В.М., Лозінська Т.П., Левандовська С.М., Кімейчук І.В. Рекультивация агроландшафтів методами інноваційного агролісівництва. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 205 – «Лісове господарство». Біла Церква, 2024. 200 с.

35. Хрик В.М., Мазепа В.Г., Кімейчук І.В., Левандовська С.М., Ситник О.С. Сталій розвиток лісового господарства : навчальний посібник для другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н4 «Лісове господарство». Біла Церква. «ФОП Середняк Т.К.». 2025. 288 с.

36. Хрик В.М., Ситник О.С., Левандовська С.М., Кімейчук І.В. Діагностика хвороб та інтегрований захист лісу : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н4 Лісове господарство. Біла Церква. 2025. 288 с.

ДОДАТКИ

Зразок титульного аркушу
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агробіотехнологічний факультет
Кафедра лісового господарства

ЗВІТ

про проходження переддипломної практики

у Корсунь-Шевченківському надлісництві філії «Центральний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

(назва господарства або наукової установи)

термін практики з 30.06 до 22.08.2025

Здобувача 3 курсу 1 групи

ОР Бакалавр

Ютиша Віктора Олександровича

ПП

Керівник практики від підприємства

Іваненко І.В.

підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник практики від

Білоцерківського національного

аграрного університету

Мазепа В.Г.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Біла Церква 2026

Додаток Б*Таблиця 1.1***Адміністративно-господарська структура та загальна площа**

Назва лісництва	Адміністративний район	Площа, га	Відстань, км	
			до контори надлісництва	до залізничної станції
...				

Додаток В*Таблиця В1***Кліматичні показники території розміщення Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України»**

№ з/п	Найменування показників	Одиниці виміру	Значення	Дата

*Таблиця В2***Розподіл території надлісництва за ґрунтовими типами**

Назва ґрунту	Площа, га	% зайнятої площі
...		

Примітка. Необхідно вказати на найбільш поширені типи лісових ґрунтів підприємства. Бажано навести схему ґрунтового профілю найбільш поширеного типу ґрунту з описом генетичних горизонтів.

*Таблиця В2***Гідрологічна характеристика річок на території надлісництва**

Назва річки	Протяжність, км	Швидкість течії, м/с	Середня ширина, м	Середня		Ширина обмежувальних смуг, м		Придатність до водного транспорту
				глибина, м	за нормативами	фактична		
...								

Навчально-методичне видання

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА
програма і методичні рекомендації
для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» спеціальності Н4 Лісове госпо-
дарство

Хрик Василь Михайлович
Левандовська Світлана Миколаївна
Лозінська Тетяна Павлівна
Масальський Владислав Петрович
Кімейчук Іван Васильович
Пенькова Світлана Василівна
Ситник Олександр Сергійович
Соколенко Костянтин Іванович
Шита Оксана Петрівна

Редактор – О.О. Грушко
Комп'ютерне верстання – В.С. Мельник

Здано до складання 23.02.2026. Підпис до друку 27.02.2026.
Формат 60x84'/І₆. Ум. др. арк. 1,6. Тираж 100. Зам. 50. Ціна
Відділ оперативної поліграфії БНАУ.
09117, Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01.